

השתדלות כהלכה

תוכנית הכלכלית לנישואי הילדים
של קהילת בית השם

סוגיית ההשתדלות בענין נישואי הילדים היא רחבה מני ים. משפחות החיות את חיי היום יום בצמצום נדרשות להוציא מאות אלפי שקלים. יש המשתדלים לחסוך כבר מלידת הילד, יש העושים זאת מספר שנים לפני גיל הנישואין, ויש כאלו שאינם עושים שום השתדלות מראש, אלא סמוכים ובטוחים שהקב"ה יזמן להם את כל צרכיהם בעתו ובזמנו. הם מגיעים לפרק האיש מקדש כשאין בידם שום חסכון, ומתחייבים לסכומי עתק, מתוך בטחון ותקוה שיוכלו לעמוד בכך.

אין בכוננתנו להכריע בסוגיה עמוקה זו. אין גם כל אפשרות לקבוע מסמרות, כיון שהתשובה לשאלת חובת ההשתדלות משתנה מאדם אחד לשני. יש כאלו המחשבים כל הוצאה, יש כאלו שמשתדלים באופן כללי שלא להוציא הוצאות מיותרות, ויש אנשים החיים בלי חשבון כלל.

מרבתינו שליט"א וזצוק"ל למדנו ש'בטחון' אין פירושו לסמוך על הנס. חלק מקללת אדם הראשון היא לעשות השתדלות מסויימת, ויעויין בשו"ת שבט הלוי ח"ד ת' א'.

בדורנו התחדש ענין הגמ"חים בתשלום, כשהרבנים זצוק"ל ושליט"א עודדו את הדבר. הם לא ראו בכך פגם במדת הבטחון אלא השתדלות נצרכת. מי שהחליט להמנות על 'אוכלי המן' כפשוטו, מעדיף לחיות בלי חשבון כלל, וחש שעיסוק בנישואי הילדים מוריד לו את דרגת הבטחון, אשריו. חוברת זו אינה מיועדת עבורו.

חוברת זו מיועדת למי שמתנהל על פי דברי גדולי הדור זצוק"ל ושליט"א, ומתכנן להעזר בגמ"חים בתשלום למיניהם. עבורו מומלץ לעיין בדברים שיובאו להלן.

בראשית דברינו חשוב לציין: פשוט וברור שתרומה לגמ"חים הינה מצוה גדולה ועצומה, והיא חסד עצום שיכול כל יהודי לעשות בכספו. אין עינינו צרה באברך המעונין לתרום את כספו לגמ"ח גם אם אין מדובר בגמ"ח המשרת את עניי עירו. כל תרומה או הפקדה לגמ"ח המספק הלוואות ליהודים הזקוקים לכך היא מבורכת, ואשרי כל השותף לזה.

הנושא המדובר הוא הצגת תרומה כ'חובת ההשתדלות' וכפתרון פלא לחתן את הילדים. כך נוצר מצג שווא הגורם להורים לחשוב שתרומה לגמ"ח כזה או אחר תחתן להם את הילדים. על כך בלבד באו דברינו.

שיטת ה'גם וגם'

בשנים עברו התחלק הציבור לשני חלקים עיקריים. היו כאלו שדאגו שנים מראש לחתונת הילדים, חסכו ככל האפשר, והגיעו לזמן החתונה כשבידיהם רוב או לפחות חלק ניכר מהוצאות הנישואים. כנגדם היו את אלו שלא חסכו קודם, ומזמן החתונה החלו לקחת על עצמם חובות גדולים מאד.

הסוג הראשון התאמץ במשך שנים לחסוך, אך נהנה בסוף מפירות החסכון. הסוג השני התאמץ מאד מזמן נישואי הילדים ואילך, אך 'נהנה' במשך שנים מכך שחי בלי חשבון וללא צורך לחסוך.

בדורנו התחדש סוג שלישי של הורים, הורים שלקחו את החסרונות משני הסוגים שלעיל. המצאה חדשה זו הגיעה לעולם בעקבות פריצתם לחיינו של "גמ"חים" בתשלום. הם המציאו את שיטת ה'גם וגם', ומשכנעים אנשים רבים ככל האפשר להצטרף לשיטה: מדוע לסבול פעם אחת כשאפשר לסבול פעמיים? אצלנו תוכלו להנות מכל החסרונות - גם תשלמו כסף מדי חודש בחודשו במשך שנים, וגם תהיו בעלי חובות אדירים.

כיצד משתכנעים אברכים נבונים כה רבים בהתנהלות כלכלית כה לא נבונה?

ראשית קונים את ליבם ב'שינוי השם'...

שינוי השם...

כשהלך לו ר' שמעון ברחוב הראשי, נתקל בשלט גדול שכיסה את חלון הראוה של חנות חדשה: "מבצע!! כל החנות בחינם!!!"

'הכל בחינם?' - תמה ר' שמעון - 'נפלא מאד, במקום לקחת כסף מאנשים מעדיפים בעלי החנות לעשות חסד! אשרי חלקם'.

שמח ומסוקרן נכנס ר' שמעון לחנות ושאל את בעל החנות: 'האם אתם באמת לא גובים תשלום?'. 'מה פתאום?'. 'ענה לו הבעלים, 'הקמנו את החנות כדי לעזור ליהודים, לא בשביל לגבות מהם תשלום!'.

הסתובב לו ר' שמעון בחנות, בחר לו את אחד המוצרים, וליתר בטחון חזר לשאול את המוכר 'האם צריך לשלם על המוצר?'. 'לא!', אמר לו המוכר, 'לא צריך לשלם, אולם צריך לעשות תרומה או הפקדה בסך שמונים שקלים. לאחר נתינת ההפקדה תקבל את המוצר בחינם'.

'הפקדה עד מתי?' - הקשה ר' שמעון.

'הפקדה ללא הגבלת זמן', השיב המוכר.

'טוב', חשב לעצמו ר' שמעון, 'אצל מי כדאי להפקיד אם לא אצל יהודים בעלי חסד כאלו'. הוא הוציא מכיסו שטר של מאה שקלים וביקש מהמוכר עודף.

'עודף?!', תמה המוכר, 'הרי בכלל לא שילמת? אצלנו בחנות לא מחזירים עודף אלא נותנים מענק. הא לך מענק של עשרים שקלים...'.

'כמה נהדר!', חשב לעצמו ר' שמעון בצאתו ממפעל החסד המכונה 'חנות', 'זכיתי בשלוש זכיות: א- קיבלתי מוצר בחינם. ב- זכיתי לתרום לאנשים כל כך נחמדים. ג- קיבלתי מענק!'.

אפשר לצחוק על ר' שמעון, ויחד עם זאת לצחוק על המוני אנשים המשתכנעים מ'שינוי השם'.

למען הסדר טוב, נבהיר כמה מושגים בסיסיים:

תשלום חודשי על ההלוואה אינו תרומה ולא הפקדה, קוראים לזה 'ריבית!' אמנם מבחינה הלכתית מדובר במקרה זה בריבית מותרת, אך העובדה

שמשלמים את הריבית שנים לפני קבלת ההלוואה ולא אחריה אינה משנה את הגדרתה.

החזרת חלק מכספי הריבית (בסוף תקופת החזרים...) אינה 'מענק'. לכל היותר מדובר ב**עודף** על הסכום הגדול ששילמתם.

הגמ"חים לא **נותנים** לנו כסף, הם **מלויים** לנו אותו תמורת תשלום, בדיוק כמו בנקים למשכנתאות שאינם מכנים את עצמם 'גמ"ח'.

המעטפה

הפרגוד

כשעמד ר' שמעון לצאת לשמחת אירוסי בתו, בטרם יצא מהבית, הזכירה לו רעייתו - 'לא שכחת משהו? אנחנו צריכים לתת משהו לשדכן...!'

'בודאי!', הכריז ר' שמעון, 'מגיע לו, הוא עשה עבודה טובה.'

הלך ר' שמעון למגירת הניירות של בתו, נבר שם כמה זמן, ולאחר כמה דקות התרומם בתרועת נצחון כשבידו מעטפה בצבע קרם עדין, מעוטרת בפס זהב דקיק. 'הנה, יש לנו מה להביא לשדכן!'

'מצוין', השיבה רעייתו, 'האם נראה לך שזה מספיק?'

'נראה לך?', תמה ר' שמעון, 'צריך לכתוב מכתב תודה מרגש'. ישב לו ר' שמעון וכתב מכתב תודה מעומק לבו, חתם בברכות מכל לב, והכניס למעטפה.'

'ומה עם העיקר?', נדנדה לו העזר כנגדו.

'לא שכחתי!', גער בה ר' שמעון, והוציא מכיסו סרט כחלחל, הדביק על המעטפה. 'עכשיו הכל מסודר.'

איננו יודעים מה היתה תגובת השדכן כשקיבל את המעטפה הריקה, ברור לנו דבר אחד: זו היתה הפעם האחרונה שהוא מציע שידוך למשפחתו של ר' שמעון...

הגמ"חים בתשלום מאפשרים הלואות גדולות יחסית לגמ"חים אחרים, בפריסה נוחה יחסית לגמ"חים אחרים, אך הם לא מסייעים מאומה בבעיה העיקרית: איך מחזירים את ההלוואה? בדיוק כמו ר' שמעון, הם נותנים מעטפה יפה, קישוט למעטפה, אך לא נותנים כל מענה לשאלה המרכזית: כסף מנלן?

משום מה חשים המפקידים בגמ"חים בתשלום, כי בהגיע עת דודים הם 'יקבלו' כסף מהגמ"ח. ובכן - הם לא מקבלים כלום!

מבחינה כלכלית, לקיחת הלואה בתשלום מגמ"ח היא בדיוק כמו לקיחת משכנתא מהבנק. בהבדל אחד מרכזי: בניגוד לבנק המאפשר פריסה של 25-30 שנים, דבר המאפשר החזרים בסכום הגיוני, גמ"ח פורס את

התשלומים למספר קטן יותר של שנים, כך שהחזר החודשי מגיע לסכום של אלפי שקלים עבור כל ילד. הריבית בגמ"חים בתשלום היא אמנם קטנה יותר, אך הקושי בהחזר הוא עצום.

איננו מתכוונים להכחיש את תועלתם של הגמ"חים הקיימים השונים, אשר מהווים קרש הצלה ו'עזרה ראשונה' למצוקה הגדולה, ובודאי יש בהם תועלת גדולה להורים. אין מקום להשוות בין מי שהצטרף לאחד הגמ"חים לבין מי שלא עשה כלום. לראשון יש אפשרות נוחה לנטילת הלואה שלא קיימת אצל השני. עבור ילד אחד או שניים זה אכן סיוע של ממש. אך שנים של נסיון יצרו את הצורך לייצר תכנית אלטרנטיבית שתהווה פתרון מעשי נבון ומושכל.

בחוברת זו נציע בפני חברי קהילת בית השם פתרון זה, פתרון אשר יש בו מעלות יחד עם סיכונים, אך התועלת הטמונה בו עשויה להיות גדולה עד מאד. אין אנו ממליצים ולא קובעים דבר, את ההחלטה נשאיר לכל אחד בפני עצמו. באנו בזאת רק להציע את הדברים, והבוחר יבחר.

אין מדובר בפתרון קסם, אלא דרך הגיונית לאנשים המבקשים לקיים את חובת ההשתדלות עבור ילדיהם. על פי כל הפרמטרים הנראים לעיני בשר מדובר במיזם שיביא תועלת מרובה, על אף שחשוב להבהיר שאיננו לוקחים אחריות ואיננו מבטיחים שזו אכן הדרך הטובה ביותר. ההחלטה הינה באחריותו הבלעדית של כל אחד.

הפרגוד רואים את הנולד

ראשית נפתח בסיפור. סיפור המתרחש מדי יום לאין ספור אנשים.

ראובן ושמעון הם שני חברים. לשניהם יש בת בגיל זהה, שניהם נתנו עבור נישואי הבת סכום זהה של 500,000 שקלים. אך ראה זה פלא: בעוד ראובן הוציא מכיסו כ-150,000 שקלים, שמעון הוציא מכיסו למעלה ממליון שקלים.

כיצד התרחש הפלא?

התשובה היא פשוטה מאד, וברורה לכל אדם בעל הבנה כלכלית מינימלית: ראובן חסך את הכסף מראש, הפקיד סכום של כ-600 שקלים מדי חודש מאז לידתה של בתו, ועל ידי רווח של ריבית דריבית הגיע לסכום הרצוי. שמעון, מצד שני, לא חסך מאומה, ובהגיע עת דודים נטל הלוואת משכנתא שעליה ישלם בסופו של דבר הון רב.

גם אם נניח ששמעון יעמול ויגלגל ויתחנן ויחתים ערבים וכו' ויצליח להשיג את כל הסכום על ידי הלוואות גמ"ח, גם אם נצא מנקודת הנחה שיש לו אמצעים והוא יוכל לעמוד בהחזרים העצומים שהלוואת גמ"ח טומנת בחובה, עדיין הוא ישלם למעלה מפי שלוש מראובן על אותו סכום.

סיפורו של שמעון מתרחש מדי יום אצל אנשים רבים, שהשתעבדו לחשיבה לא נכונה, על כך שהאפשרות היחידה לחתן ילדים היא על ידי נטילת הלוואות. מדת הבטחון של אנשים אלו בנויה על סתירה פנימית: מצד אחד הם לא בוטחים בקב"ה שיתן להם כסף בשנים שלפני הנישואים, ומצד שני הם בוטחים בקב"ה שיעניק להם אלפי שקלים בכל חודש עבור כל ילד, מהרגע שבו הם יחתנו אותו, כדי להחזיר את ההלוואה.

התוכנית המוצגת בזאת נועדה לספק פתרון לטווח ארוך לילדים הצעירים שנולדו זה לא מכבר. העקרון המנחה הוא להתחיל לחסוך לנישואי הילדים לפני, ולא ליפול להתחייבויות ענק אחרי.

כדי לסבר את האוזן, נציג בפני הציבור תכנית שנעשתה באחד הכוללים הגדולים בעירנו, תכנית שזכתה לפרסום רב, ומאז פרסומה הפכה מודל לחיקוי.

כדי לסבר את האוזן, נציג בפני הציבור תכנית שנעשתה באחד הכוללים הגדולים בעירנו, תכנית שזכתה לפרסום רב, ומאז פרסומה הפכה מודל לחיקוי.

התוכנית מיועדת להורים לילד עד גיל שלוש, והיא מבוססת על עיקרון פשוט: במקום להתמודד עם הלוואות והחזרים בהגיע הילד לגיל הנישואים, אנו עורכים שינוי מהותי: מקדימים וחוסכים את הכסף מראש - עשרים שנה קודם לכן. באופן זה יעמוד לרשות ההורים בזמן החתונה סכום מכובד ביותר, וכפי שנפרט.

לצורך הצטרפות לתוכנית נדרש מהורה להביא בעצמו סכום של 20,000 שקלים (זה אכן לא סכום שאפשר לשלוף בקלות מהכיס, אך זהו המאמץ החד-פעמי הנדרש מהורים כדי להצטרף). כנגד זה ילווה לו גמ"ח הקהילה - 'אהבת חסד' סכום של 20,000 שקלים נוספים. ההורה יפתח קופת גמל ויפקיד בתוכה את הסכום הכולל של 40,000 שקלים. מיד לאחר ההפקדה הוא יגיש בקשה למשיכת הלוואה מקופת הגמל בסך 20,000 שקלים שאותם יחזיר לגמ"ח הקהילה, ובכך יסיים את חובו לגמ"ח. ההלוואה מקופת הגמל תהיה בתנאים מעולים של 84 תשלומים עם רבית נמוכה במיוחד (2.8% צמוד מדד), כך שהחזר החודשי יהיה בסך של כ-250 שקלים בחודש.

קופת הגמל תפתח במסלול □ & □. לפי נסיון העבר בהפקדה לטווח ארוך פירותיו של מהלך זה יהיו רווחיים במיוחד. לאחר מספר שנים, הרבה אחרי שההורים יסיימו לשלם על ההלוואה, ימשיך סכום הכסף שבקופה לגדול עוד ועוד. באופן זה יעמוד לרשות ההורים סכום נאה בעת חתונת הילד. הם לא 'יקבלו' הלוואה, לא 'יזכו' במענק, אלא יעמוד לרשותם כסף מזומן לשימוש מייד.

בנוסף, כדי לנצל את הכספים המיועדים להוצאות החתונה בצורה מיטבית, מותנית קבלת הלוואה בהעברת כספי החסכון של 'חסכון לכל ילד' למסלול המומלץ על ידי יועצי ההשקעות - מסלול בסיכון מוגבר (ההופך בטווח ארוך ל'סיכוי מוגבר'), כשיחד עם זאת נדרש מההורים להכפיל את ההפקדה החודשית (סכום ההכפלה אינו יורד מחשבון הבנק, אלא מקוזז מקיצבת הילדים החודשית). היתרה הצפויה המוערכת מכך בחסכון לכל ילד עשויה לעמוד על כ-86,000 שקלים.

לצורך המחשת העניין נעשה חישוב על הנחת תשואה של 10.5%, שהוא השיעור הממוצע בעשרות השנים האחרונות במסלול זה. בזכות אפקט ה'רביית דרבית', מפקיד שיכנס לתכנית מיד לאחר לידת בנו ישיג תשואה כפי שמפורט להלן:

התוכנית במספרים:

40000	סכום ההפקדה
57	תוספת הפקדה חודשית לחסכון לכל ילד
52312	סך הכל השקעה מצד ההורים
205,927	יתרה צפויה בקופ"ג בגיל 20 (על פי נתוני העבר) לאחר ניכוי מס ודמי ניהול
86,696	יתרה צפויה מחסכון לכל ילד
291,623	סך הכל הון עצמי בגיל 20
333,066	סך הכל הון עצמי בגיל 22

הערה חשובה: המספרים הם הערכה בלבד המותאמים לתשואה צפויה של 10.5% על פי ממוצע התשואה של מסלול S&P במהלך השנים. התשואה עלולה להיות נמוכה יותר, אך נציין שבשנים האחרונות הממוצע הוא 14 אחוזים.

היתרונות העצומים הטמונים בתוכנית המוצעת:

1. במקום לשלם בהחזרים עצומים, או לקחת משכנתא ולשלם יותר ממה שיקבלו, ישלמו ההורים הרבה פחות עבור אותו סכום.
2. במקום לשלם החל מזמן הנישואים ואילך, תקופה שבה ההוצאות גדולות, הם יסיימו לשלם עוד לפני שהילד יהיה בכיתה ג', כשמאז ואילך הסכום ימשיך לגדול עוד ועוד, וימתין להם בזמן החתונה.
3. הכסף שבקופת הגמל שייך כולו להורים, לא לילד. הם המורשים היחידים לפדיון ומשיכת הכספים.
4. במהלך השנים שעד החתונה, ישנה אפשרות לקבלת הלוואה כנגד חלק מהסכום. ההלוואה תינתן ע"י חברת הביטוח בקלות ובמהירות, ללא ערבים וללא שעבודים, ברבית מהנמוכות ביותר הקיימות בשוק.

כיצד מצטרפים?

1. מכפילים את סכום ההפקדה לחסכון לכל ילד, ומעבירים את דמי החסכון למסלול בסיכון מוגבר (בחברות אינפניטי או מיטב).
2. מביאים 20,000 שקלים.
3. מגישים טופס הרשמה לרב ישראל בלאו שליט"א (טלפון נייד: 0548462341)
4. נציגי סוכנות הביטוח 'משה רוט' יחזרו אל המצטרפים לפתיחת קופת גמל והפקדת הסכום הראשוני.
5. ניגשים אל הרב בלאו שנית לקבלת הלוואה מגמ"ח 'אהבת חסד' בסך 20,000 שקלים, מפקידים אותם בקופת הגמל, ומגישים בקשה להלוואה מהקופה על סך זה.
6. מקבלים את ההלוואה מהקופה ומחזירים את ההלוואה לגמ"ח.

כיצד משיגים כסף כדי להשקיע?

אנו מניחים שרוב ככל קוראי חוברת זו שואלים את עצמם את אותה השאלה: 'אני בקושי גומר את החודש, איך יש לי אפשרות לשים בצד מאות שקלים?.'

ובכן, במקרה שאתם כבר שמים בצד באחד הגמ"חים בתשלום, התשובה היא פשוטה מאד: השקיעו את אותו סכום בתכנית קהילת בית השם, והיפכו סכום זה מתשלום ריבית על הלוואה, לחסכון שישאר שלכם ואף יגדל פי כמה במהלך השנים.

במקרה ואינכם שמים שום סכום בצד, ואף אינכם מבינים כיצד תשיגו סכום כדי לחסוך, נציע לכם להזכר במיזמי ההתרמות הגדולים שקנו להם שביתה בקרב הציבור שלנו:

לפני שנים אחדות פרצו לעולמנו אירועי ההתרמה ההמוניים. מוסדות שונים החליטו שבמקום להשכים לפתחם של נדיבים, הרבה יותר קל להוציא כספים מכיסם של אברכים. מסעות פרסום מסיביים, ערבי התרמה מלאי רגש ופאתוס, הצליחו להוציא מציבור רחב דל אמצעים סכומים של מאות שקלים מדי חודש. אחד האמצעים המשפיעים ביותר היה הבטחת "מצינג", כלומר נדיבים שהתחייבו לתרום שקל על כל שקל שהצבור יתרום. דבר זה דרבן את הצבור לתרום מכיסו, וכך הוקמו בתי כנסת רבים ברחבי הארץ, ישיבות בנו בנינים וכו'.

ובכן, יקבע נא כל אחד מבני הקהילה ביחד עם רעייתו תליט"א על עריכת ערב התרמה עצמי בשם 'משלימים את הבנין!', כשהכוונה ליבורא עולם בקנין השלם זה הבנין של ילדיהם. בערב זה הם יחליטו להרים תרומה חודשית עבור עתידם של ילדיהם. כדי להשתכנע ולשכנע, יחשוב כל זוג מה היה עושה אילו היה מגיע אליהם גביר ומציע להם "מצינג" דמיוני: על כל שקל שתשימו בצד, אני מתחייב לתת לכם שלושה שקלים. אין ספק שכל אחד היה מתאמץ מעל ליכולתו לשים בצד ככל היותר. ובכן, התוכנית של קהילת בית השם נותנת את אותה ההצעה, ואפילו יותר: על כל שקל שתפקידו כעת, השקעה נבונה תביא לכם כנראה בסופו של דבר אפילו יותר משלושה שקלים.

מטרת העל - שקיעות בלימוד

ישנם אופנים שונים שבהם אפשר להשיג רווחה כלכלית. אפשר כמובן לצאת מעולם התורה אל שוק העבודה, אך צעד זה אינו עולה על דעתם של אברכים אשר השתיתו את ביתם על השאיפה לשבת בבית השם כל ימי חייהם.

אך ליצר הרע יש דרכים יצירתיות להגיע אל אותה מטרה, ובמקום 'לצאת לשוק העבודה' הוא מוצא אופנים שונים להפריע לשקידת התורה, כשהמכנה המשותף לאותם אופנים הוא 'השתדלות לפרנסה'. שתי מלות קסם אלו, בדומה למלות הקסם הידועות - "נישט שאבעס גערעט", עלולות לגרום לאברכים לצאת לעבוד בעודם חוסים תחת כנפי הכולל.

יש אברכים אשר רכשו או בנו יחידת דיור להשכרה. צעד זה עשוי להיות מבורך ומועיל, אך אם ייעשה בצורה לא מושכלת הוא עלול לגרום לטירדות רבות, הן בהשגת הכסף עבור כך, הן בטיפול השוטף בנכס, והן בהתעסקות עם שוכרים שונים.

יש כאלו שהחליטו להכנס לשוק ההון בצורה עצמאית, כשהם עצמם רוכשים ומוכרים ניירות ערך. עיסוק זה בודאי טורד את מנוחתם ומונע מהם להיות שקועים בלימודם.

הדרך המוצעת בזאת לקהילת בית השם היא הטובה ביותר עבור עמלי התורה: **היא אינה דורשת מהם שום עיסוק, שום טירדה, ושום עול.** כל הכספים ינוהלו על ידי חברות גדולות וידועות. לא מוטל על חברי הקהילה לעשות מאומה מלבד להמשיך לשבת וללמוד. אדרבה, בכל הנוגע להשקעות לטווח ארוך המלצת המומחים היא לא להתעניין כלל במצב המניות, מהסיבה הפשוטה שבמשך טווח זמן של שנים תמיד תהיינה תקופות של ירידה, אשר מסתיימות תמיד בעליה גדולה יותר, ואם אין תכנית להוציא את הכספים אין כל צורך לעסוק בכך.

נספח - הבהרת המושגים

לצורך הבהרת המושגים השונים המוזכרים בחוברת, צירפנו כאן דברי הסבר בסיסיים בנושא

הפרגוד

אפקט 'ריבית דריבית'

בכדי להבין איך באמת סכום קטן של 25,000 יכול להכפיל ולשלוש עצמו עד לסכומים גדולים כ"כ של 124,000, חשוב להכיר את סודו ופלאו של שוק ההון (בו אנו מושקעים בלאו הכי בתוכניות כדוגמת פנסיה, חיסכון לכל ילד, קרנות השתלמות וקופות גמל).

ובכן, סודו ופלאו של שוק ההון נעוץ בצמד המילים 'ריבית דריבית'. פירושו: ריבית על הריבית שנצברה. למשל, אם לקחתם הלוואה של 1000 שקלים בריבית של 10%, בשנה הראשונה, בנוסף ל 1000 שקלים, תהיו חייבים לבנק גם ריבית של 100 שקלים שהם 10% מ-1000. בהנחה ועדיין לא החזרתם את ההלוואה ולא שילמתם את אותה ריבית - אתם למעשה חייבים לבנק 1100 ש"ח, ולכן בשנה השניה תהיו חייבים ריבית של 1100 שקלים, שהם 10% מ-1100 ש"ח.

שימו לב שבשנה הראשונה הריבית שנצברה היא 100 שקלים, ובשנה השניה הריבית שנצברה עומדת כבר על 110 שקלים. ההבדל הזה של 10 ש"ח בין השנה הראשונה לשנה השניה הוא בגלל הריבית דריבית. עשרת האחוזים בשנה השניה חלים על סכום של 1,100, ולא רק על סכום של 1,000 כמו בשנה הראשונה. מכאן השם 'ריבית דריבית', כלומר ריבית על הריבית. בשנה השניה נצברת ריבית גם על הריבית שנצברה בשנה הראשונה.

העיקרון הזה עובד בדיוק באותה נוסחה, גם בהשקעות: 'תשואה' ו'ריבית' הם אותו הדבר בדיוק, אלא שנהוג להגיד 'ריבית' כאשר מתייחסים להלוואה, ו'תשואה' כאשר מדברים על השקעות (במיזם של קהילת בית השם אין מדובר כמובן ב'ריבית' כלל. הכספים יושקעו במסלול כשר למהדרין ואינם מהווים הלוואה לאף גורם. הביטוי המתאים יותר הוא 'תשואה דתשואה'). אם למשל השקעתם סכום של 1000 ₪ בתשואה של עשרה אחוזים, אזי בשנה

הראשונה תרוויחו סכום של 100 ₪, ובשנה השניה כבר תרוויחו סכום של 110 ₪.

שימו לב, בזכות העיקרון הזה, השקעה של 100,000 שקלים, עם תשואה שנתית של עשרה אחוזים, תהפוך אחרי 10 שנים לסכום של 259,374 ש"ח, ואחרי 20 שנה ל 672,750 ₪. אם הכסף לא יימשך במשך 40 שנה, אותם 100,000 שקלים יהפכו לסכום דמיוני של 4,525,926 !

ואם התשואה תהיה 15% (כפי שהיה בשנים האחרונות), אזי 100,000 ש"ח לאחר 40 שנה יגדלו לסכום של 26,786,355 ! (ללא ניכוי דמי ניהול ומיסוי).

בטבלה המצו"ב ניתן לראות כיצד פועלת הרבית דרבית במהלך השנים. בדוגמה זו הופקדו 1000 שקלים וניתנת עליהם רבית קבועה של 10%:

שנה	קרן	רווח	סך הכל
1	1000	100	1100
5	1000	610	1610
10	1000	1593	2593
15	1000	3177	4177
20	1000	5727	6727
25	1000	9834	10834
30	1000	16449	17449
35	1000	27102	28102
40	1000	44259	45259

'מומחי' הכלכלה לא המציאו כמובן שום דבר חדש שלא היה ידוע לחז"ל. למודים אנו לראות כיצד כל תובנה, הן בענינים רוחניים והן בעניני עוה"ז כבר נמצאת בדברי חז"ל.

על אף שקבעו חז"ל שכל מי שיש לו פחות ממאתים זוז ראוי ליטול מתנות עניים, אעפ"כ נאמר במשנה (פאה ח, ט) "מי שיש לו חמשים זוז **והוא נושא ונותן בהם** הרי זה לא יטול", וביארו בירושלמי: "הדא אמרה, חמשין דעבדן, טבין מן מאתים דלא עבדין". ויעויין ברמב"ם שפירש את דברי המשנה: "חמשים זוז שנושא ונותן בהם במקום מאתים שאינו נושא ונותן בהם. לפי שמה שאמר בהלכה שלפני זו מי שיש לו מאתים זוז לא יטול, [היינו] אם היו בטלים ואינו יודע לסחור בהן, אבל אם הוא יודע לסחור, אפילו לא נשאר לו אלא חמשים זוז אסור לו לקחת ממתנות עניים".

חמשים זוזים הנמצאים בידי מי שיודע מה לעשות עמם, שוים כמו מאתים זוז בידי מי שאינו יודע מה לעשות עמם.

במיזם המוצע לאברכי הקהילה אין אנו מחפשים אברכים שהם בבחינת 'יודע לסחור'. אדרבה, אנו שואפים לכך שכל האברכים יהיו שקועים בלימוד, ויהיו בגדר 'ושאינו יודע לסחור' - את פתח לו'. דרך ההשתדלות הראויה היא להפקיד את הכסף בידי חברות ותיקות וידועות אשר יודעות את המלאכה, והן תטפלנה בכספיהם בלי שום טירדה שתפריע לשקיעותם בלימוד.

הפרגוד --- בחירת המסלול הנכון לפנסיה/קופת גמל/חסכון לכל ילד

החילוק המצטבר בין מסלולים עם הפרשי ריבית 'זוטרים', הינו עצום. בכדי להמחיש זאת בצורה הנוגעת לכל אחד מאתנו, נדגים זאת בדוגמא שכיחה מאד מקרן הפנסיה שעומדת לרשותו של כל שכיר.

ניקה, לדוגמא, שני שכירים, שכר שניהם עומד על 10,000 ₪ בחודש. אחוזי ההפרשה לפנסיה שלהם אף הם זהים ועומדים על 18.5% כמחויב בחוק. כעת, בעוד שהראשון השקיע את כספו במסלול המניב תשואה שנתית של 10% , הרי שחברו בחר להשקיע את כספו במסלול המניב רק 6% תשואה שנתית. על פניו, ההבדל ביניהם עומד על 4% בסך הכל. לכאורה כסף קטן...

כסף קטן? ממש לא!

החילוק בקצבה החודשית שכל אחד מהם יקבל בשנות הפנסיה שלו, הוא אדיר: בעוד מסלול של 10% תשואה יניב קצבה חודשית של 84,057 !!! , המסלול של 6% תשואה יניב קצבה חודשית של 24,375 ₪ בלבד, פחות משליש מהראשון!

כעת תבינו ותסכימו היטב עם העיקרון שטבע המלומד היהודי הנודע אלברט אינשטיין: "ריבית דריבית הוא הפלא השמיני בתבל. מי שמבין זאת, מרוויח. מי שלא - משלם".

הפרגמה הוא s&p500?

כדוגמה להשקעה חכמה, כעת הגיע הזמן לערוך היכרות עם המדד שאנו שומעים עליו רבות: s&p500.

בראש, חשוב להדגיש: שימו לב! ההשקעה בה יופקדו הכספים אינה 'השקעה אקטיבית' - השקעה בה המשקיע הבודד בוחר את ההשקעות המרכיבות את תיק ההשקעות שלו, ואת החשיפה עליהן, בהתבסס על ניתוח ומחקר מקדימים, וכן תחזוקה שוטפת של תמהיל ההשקעות באמצעות קנייה ומכירה של ניירות ערך. השקעות מסוג זה דורשות התמקצעות, למידה רבה, הקדשת זמן רב, הבנה, יעוץ וניסיון, והיא אף רוויית סיכונים גדולים. בודאי שאין הדבר מתאים לאברכים השקועים באהלה של תורה.

השקעת הכספים נעשית ב'השקעה פאסיבית', גישת השקעות שצברה תאוצה בעשורים האחרונים. גישה זו אינה דורשת ניהול שוטף, והרעיון שלה הוא: במקום לנסות לבחור באופן עצמאי את הרכב תיק ההשקעות, ההשקעה מתבצעת באמצעות רכישת תעודות סל או מוצרים פיננסיים שעוקבים אחר מדדי שוק מגוונים (סל של עשרות, מאות או אלפי מניות). בהשקעה פאסיבית הביצועים של תיק ההשקעות זהים כמעט לגמרי לביצועי תשואות השוק של מדד המניות הנבחר.

מדד s&p500 הוא על פי רוב המדד המומלץ ביותר להשקעה ארוכת טווח. הבחירה בו כמסלול המתאים ביותר להשקעה נובעת מהסיבות הבאות:

ראשית, היסטוריית הביצועים המרשימה שלו. במהלך שישים השנים האחרונות, התשואה השנתית הממוצעת של מדד s&p500 עמדה על 10.5%, לפני התאמה לשיעור האינפלציה [עם זאת, זה כמובן לא אומר שזו התשואה השנתית שמובטחת לכם אם תשקיעו באחד המכשירים המחקים על מדד זה].

חוזקו של המדד טמונה בתנודיות שלו. אין שום מדד שעולה כל הזמן ללא ירידות. אדרבה, הירידות עצמן הן הגורם העיקרי לכניסת משקיעים חדשים.

לשם המחשה, נציין שתי דוגמאות קיצוניות:

שנת הקורונה גרמה למשבר כלכלי עולמי שהביא בשנת 2022 לירידה של כ-19 אחוזים, אך בשתי השנים שלאחר מכן המדד עלה בחדות בסכום של כ-50 אחוזים.

את שנת 2008 (שהיתה שנת משבר עולמי נדיר) מדד s&p500 סיים עם קריסה שנתית של 37%. המדד איבד עוד 26% מערכו במהלך שנת 2009. אך בהשקעה לטווח ארוך, בחלוף המשבר, המדד תיקן את עצמו חזרה ועלה הרבה מעבר לסכום שהיה לפני הירידה. מכך אף ניתן ללמוד שהשקעה במדד מתאימה בעיקר למשקיעים לטווח ארוך, שיודעים ומבינים כי צפויה תנודתיות במהלך הדרך.

זאת ועוד, מעלה נוספת של מדד זה הוא רמת הסיכון הנמוכה שבו (שוב, בהשקעה לטווח ארוך). במדד נכללות 500 החברות הגדולות ביותר במונחי שווי שוק שנסחרות בשוק ההון האמריקאי מסקטורים רבים, בהם טכנולוגיה, s&p , אנרגיה, בריאות, תעשייה, פיננסים, שירותים ממשלתיים ועוד, והן אחראיות לכ-80% מהשווי הכולל של שוק המניות האמריקאי.

הקריטריונים העיקריים שבהם חייבות לעמוד כל החברות במדד s&p500 הם: שווי שוק של לפחות 8.2 מיליארד דולר. בסיס הפעילות של החברה הוא בארה"ב. החברה מציעה מניות לציבור, כששווי כל מניה מעל 1 דולר. החברה רשומה למסחר בבורסת ארה"ב. הצגת רווחיות רציפה בארבעת הרבעונים האחרונים. הגשת דוח כספי שנתי. עמידה בקריטריונים הללו מבטיחה שהחברות הכלולות במדד יהיו הגדולות והיציבות בארה"ב. רשימת החברות במדד מתעדכנת, מדי רבעון.

למעשה, על אף שהחברות הכלולות במדד נסחרות בשוק ההון האמריקאי, הן משמשות כאינדיקטור גלובלי למצב הכלכלי הכלל עולמי, שכן פעילות חברות אלו ומוצריהם פרוסות על כל פני הגלובוס היותו של המדד עוקב אחר ענפים רבים במשק, מאפשרת לו לשמור יחסית על יציבות, שכן בד"כ כשענף אחד חווה ירידה, מנגד ענף אחר חווה עליה. לדוגמא, בתקופות בהם הכלכלה מושפעת לרעה ממלחמה, מנגד ערכן של חברות יצור הנשק עולות - כפי שאנו רואים בימים אלו שבהם ערכן של חברות הנשק מזנק. או למשל מלחמת רוסיה אוקראינה שעדיין בעיצומה, פחות השפיעה על המדד שכן מחירי הנפט זינקו פלאים. כך גם בתקופה בריאותית מאתגרת כמו בשנת

הפרגוד

הקורונה, חברות התרופות מזנקות כלפי מעלה (פייזר למשל).
ועדיין חשוב להדגיש ברורות: למרות נתוני ההיסטוריה על הממוצע המרשים,
עדיין יתכנו הבדלים ניכרים בין המשקיעים. הדבר תלוי בתקופת הכניסה
למשקיעה ובתקופת המשיכה. לפי הנתונים ההיסטוריים, גם השקעות
שלאחר 20 שנה עמדו על אחוזי תשואה נמוכה. אך במידה והמשקיע לא
נמשכה והמשיכה להיות מושקעת באותו מסלול, לאחר כמה שנים בודדות
המדד תיקן עצמו.

מבדיקה שערכנו נמצא, שעבור השקעה של 30,000 ₪ לטווח של רק 20
שנה, התשואה הנמוכה ביותר במדד s&p500 עמדה על 63,280. מנגד,
התשואה הגבוהה ביותר בטווח השקעה דומה (מתאריך 30/4/2000 עד
לתאריך 30/4/2020) עמדה על לא פחות מ-385,234 לאחר ניכוי אינפלציה
וקיזוז שער הדולר!

הגדלת החסכון הצפוי בתכנית 'חסכון לכל ילד'

אחת מדרישות הבסיס של המיזם היא להצמיד לחיסכון גם את 'חיסכון לכל ילד' הממשלתי. מדוע?

ובכן, המיזם, מטבעו, מבקש להוביל למיצוי מקסימלי ומיטבי של הכספים שבתוכנית חיסכון לכל ילד, כך שגם מקרן זו בעז"ה יעמוד לרשות ההורים סכום מכובד בעת נישואי ילדיהם. הכפלת סכום ההפקדה החודשית (שאינה יורדת בפועל מחשבון הבנק, אלא מתקזזת מקצבת הילדים החודשית) חשובה מאד בכדי להביא לצבירה נאה. באופן כללי השקעה בתוכנית חסכון לכל ילד משתלמת יותר מתוכניות השקעה אחרות, מכיוון שהמדינה משלמת את דמי הניהול.

הפערים בין המסלולים השונים בחיסכון לכל ילד משמעותיים מאד. בכדי להסביר את החשיבות שבדבר נמחיש זאת: הורה שבחר עבור החיסכון לכל ילד במסלול בסיכון מוגבר המביא תשואה שנתית ממוצעת של 10%, ובנוסף בחר להכפיל את סכום ההפקדה החודשית, אזי בגיל 21 יעמוד סך הצבירה בחיסכון על סך: 88,215 ₪.

מנגד, הורה שבחר עבור החיסכון לכל ילד במסלול בסיכון נמוך המביא תשואה ממוצעת של 5% תשואה שנתית, ובנוסף הוא לא הכפיל את סכום ההפקדה החודשית, הרי שבגיל 21 יעמוד סך הצבירה בחיסכון לאחר ניכוי מס רק על סך: 23,532 ₪.

משכך, הוחלט שהצטרפות בני הקהילה למיזם מותנית בהעברת תוכנית חסכון לכל ילד למסלול 'הלכה - בסיכון מוגבר לטווח ארוך', והכפלת סכום ההפקדה החודשית לחיסכון לכל ילד (המתקזזת מקצבת הילדים החודשית).

הפראגוד כלכליה ליהול סיכונים

כל השקעה, ובפרט בשוק ההון מלווה בחשש מהאי ודאות ומהסיכונים הכרוכים בהשקעה, זאת מעצם העובדה שאנו עוסקים בהשקעה בשוק ההון. התעלמות מהסיכונים הקיימים אינה דרך נכונה: יש לקחת אותם בחשבון כל עוד הם עומדים בגדר ההשתדלות המוטלת עלינו.

בעת חישוב הסיכונים שומה עלינו לדעת כי הצפי לתשואות מסוימות, מתבסס על סטטיסטיקה והסתמכות על נתוני העבר, והשערות מה יהיה בעתיד. סטטיסטיקת התשואות בנויה על הנחות בסיס שהעתידי יהיה כמו העבר, שתהיה בורסה ויהיו חברות בע"מ שיסחרו בה ואז אכן יעלו התשואות. על כך קבעו חז"ל (הו"ד לעיל) שדרך הטבע היא שחמשים זוז שנושאים ונותנים בהם שוים כמו מאתים זוז היושבים באפס מעשה, על אף שבדרך הטבע יש גם אפשרות להפסיד.

מלבד הסיכונים אותם אנו מכירים, כדוגמת ירידה בשווי מניות וחברות בעקבות סיבות שונות, חלקן מצויות יותר וחלקם פחות, יש לקחת אף בחשבון שקיימים גם סיכונים שאינם מוכרים לנו. זה שסיכונים אלו אינם מוכרים לנו, לא אומר שהם אינם קיימים. יתכן ואנו איננו מודעים להם, אך בהחלט יתכן שמפעם לפעם הם יופיעו ויפתיעו את המערכות הבלתי מוכנות יתירה מזאת: גם מקרי קיצון יכולים לקרות.

האם מישהו ערב לכך שארצות הברית תמשיך לכהן כמעצמה כלכלית? האם הבורסה תמשיך להתקיים? האם מוסד החברות ימשיך להתקיים? האם זכות הקניין תמשיך להתקיים? האם הקפיטליזם ימשיך להתקיים? לכל השאלות הללו יכולה להגיע תשובה שלילית, שתביא בהכרח למסקנה שונה.

האימפריות הרומאיות והיווניות בזמנן גם היו נראות כנצחיות, אבל כידוע לכולנו הם נחלת העבר. אז מי יודע, אולי גם האימפריות הכלכלית של העולם המודרני יחלפו מן העולם?

שינויים מעין אלו אינם נלקחים כלל בתחשיב הסטטיסטיקה של התשואות.

משכך במכלול השיקולים, בהחלט יש לתת את הדעת שקיימים גם סיכונים בלתי מוכרים, בדיוק כמו הסיכונים המוכרים יותר.

כמובן שאין זה אומר שבגלל שסיכונים אלו קיימים גם אם אינם מוכרים לנו, עלינו לנקוט בכלל של 'שב ואל תעשה עדיף'. שהרי למעשה כל החלטה בכל תחום בחיים היא בבחינה של ניהול סיכונים, רק שיש לקבלה בשיקול דעת נכון ונדרש.

יתירה מכך גם בחירה לא להשקיע, היא סיכון. כנגד הסיכון שיש בהשקעה, עומד הסיכון הגדול יותר של אי השקעה. כי להגיע לשלב נישואי הילדים בלי אפשרות לחתן אותם, זהו גם סיכון. כשאדם בוחר בשב ואל תעשה ואינו משקיע מתוך עצלות, פחד וכדומה, הוא למעשה בוחר בסיכון שהוא יגיע לנישואי הילדים בלי יכולת פיננסית לחתן אותם.

זאת ועוד, כאשר אדם שומר שקלים ונמנע מלהשקיע, הוא משקיע בעתיד השקל, ולמעשה משקיע בסיכון הכי גבוה. כי מדיניות הממשלה ומדיניות בנק ישראל לעודד צמיחה, זהו דבר שבוודאות יגרום לאינפלציה שתשחק את ערך השקל.

בסופו של דבר, כיהודים מאמינים אנו מצווים לקיים את חובת ההשתדלות, ולקל גומר עלי, בתפילה שה' יצליח דרכנו וינחנו בדרך ישר.

שו"ת

שאלה: מהיכן יהיו לי מאות שקלים להפקיד בכל חודש?

תשובה: כיהודים, נשיב בשאלה: מהיכן יהיו לך אלפי שקלים להחזיר במשך שנים רבות כשתגיע לנישואי הילדים? הרי עם השנים וריבוי בני המשפחה בעז"ה ההוצאות רק תגדלנה. אולי גם ההכנסות, אך כלל נקוט הוא בידינו שאין ספק מוציא מידי ודאי: ההוצאות בודאי יגדלו, ההכנסות - אולי. אם אפשר לבטוח בבוי"ת שיתן מאות שקלים במשך 20 שנה קודם הנישואין (הפקדה/תרומה לגמ"ח זה או אחר), ואלפי שקלים מידי חודש לאחר מכן כהחזר ההלוואה, אפשר גם לבטוח בבוי"ת שיתן מאות שקלים לחודש למשך מספר שנים.

העובדה שהתשלום יסתיים לאחר שנים ספורות, מאפשרת להכניס לתוכנית את כל הילדים, כיון שמשלמים בדרך הטבע לכל היותר על כ-3 ילדים בבת אחת. התשלום נעשה בשנים המוקדמות, כשההוצאות קטנות יותר והאפשרויות גדולות יותר. (אברכים צעירים שאינם מכירים את סדר גודל ההוצאות בעוד עשרים שנים, מוזמנים לשאול את המבוגרים יותר ולקבל מושגים...)

שאלה: אני בוטח בקב"ה שיזמין לי משמים את כל צרכי. מדוע אני צריך להטריד את ראשי בכך, הרי זה מוטל על הקב"ה?

תשובה: אתה צודק! הקב"ה דואג לך ולילדיך, ולכן הוא שלח לך משמים את התוכנית המוצעת בזאת.

מכל הבחינות האפשריות, הן מבחינת ההלוואה הנוחה, הן מבחינת דמי הניהול הזולים, והן מבחינת הניהול המקצועי, מדובר בתוכנית הטובה ביותר הקיימת, יותר מכל מיזם אחר הקיים כיום.

חשוב לציין עוד, כי בעוד סוגים אחרים של השתדלות, כגון בניית יחידה להשכרה וכדו', כרוכים בטירדות רבות, כאן אין שום טירדה כלל. אדרבה, המלצת המומחים בכל הנוגע להשקעה לטווח ארוך היא לא להתעניין כלל, שכן למרות העליה הצפויה בסוף התקופה, יהיו בודאי חודשים של ירידה שעלולים לגרום לדאגות מיותרות, שכן לאחר כל ירידה מגיעה עליה גדולה יותר.

זו ההשתדלות המתאימה ביותר למי שרוצה להיות שקוע בלימוד מבלי להתעסק בעניני העולם הזה.

שאלה: מתי יהיה אפשר להוציא את הכסף?

תשובה: קופת הגמל שבה יושקעו הכספים תהיה בשליטה מוחלטת של המפקיד. יהיה ביכולתו להוציא בכל עת. אנו כמובן ממליצים שלא לחשוב כלל על האפשרות הזאת, ולשמור אותה אך ורק למקרים של פקוח נפש וכדו'. נסיון העבר הוכיח: כמעט כל מי שהוציא לפני הזמן הצטער על כך. למעשה אפשר להשאיר את הכסף גם לאחר חתונת הילדים, כדי לצבור הון גדול יותר, ובעתיד לרכוש דירה.

שאלה: מה הקשר לחסכון לכל ילד? מדוע אתם מתנים אחד בשני?

תשובה: מטרת המיזם היא לסייע לאברכים לחתן את ילדיהם. הסייע, יחד עם ההלוואה המיוחדת, נועדו לעזור לכל מי שרוצה לעזור לעצמו. כדי להוכיח רצינות, אנו מתנים את הדבר - בבחינת 'כופין על מדת חלם...' - בהוכחת רצינות של ההורים על ידי הגדלת החסכון לכל ילד, באופן שיביא להון עצמי שיאפשר חתונה ברוגע.

שאלה: מי יטפל לנו בכסף?

תשובה: קודם כל נבהיר בצורה ברורה מי לא יטפל בכסף: אנחנו. כל אברך יפעל ישירות מול החברה באמצעות הסוכן. תפקיד הסוכן הוא אך ורק לתווך בין האברכים לחברה, ושאר ההתנהלות תהיה מול החברה, כשהסוכן יסייע בכל הנדרש.

החברה תשלח לכל מפקיד דיווחים שוטפים על מצב ההשקעה. כאמור לעיל, אין צורך לעקוב בקביעות אחר הדיווחים, עדיף להיות שקוע בלימוד בזמן הזה...

שאלה: האם אפשר להפקיד מכספי מעשר?

תשובה: בכולל רשב"י שאלו על כך את הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, והשיב 'ודאי שניתן לעשות זאת מכספי מעשר', וביאר שאפשר לעשות זאת אפילו על חצי מכספי המעשר.

תשובת מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי משה הלל הירש שליט"א

לכבוד מרן רה"י שליט"א

ברצוני לשאול: אני אברך ואשתי גננת בבית, כך שהיא עצמאית ואת הפנסיה היא צריכה להפריש על עצמה, וכעת היא מפרישה סכום מועט ביחס להכנסה שלה.

השאלה: האם ראוי וכדאי שאת דמי הפנסיה תפריש לקרן פנסיה שזה מחויב בחוק, וגם שהוא דרכו של עולם, או שאת הכסף נפקיד בגמ"ח? וכמו"כ ברצוני לשאול: אם יש לנו כספים מופקדים בגמ"ח, והציעו לנו להשקיע אותם בשוק ההון להתכונן לנישואי ילדים [בדומה לארגון "בנקל"], האם זה השתדלות ראויה עבור אברך לעשות זאת, או שראוי להשאיר את הכל בגמ"ח?

תשובת מרן רה"י שליט"א:

**א) נדמה שראוי להפריש לפנסיה, שזה ההשתדלות הנורמלי.
ב) הרבה אברכים בוחרים להשקיע. מצד אם ראוי לאברך היום - נדמה לי שלפי הדרך החיים היום שע"פ דרך הטבע צריכים הוצאות גדולות לחתן ילדים ובפרט בנות, בהחלט מותר וראוי להשקיע.**

אבל השאלה איזה השקעה, ואם בכלל יש השקעה שזה על פי דרך הטבע תביא התוצאות, זה צריכים להתייעץ עם איש עסקים.

